

TEKNİK EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK BECERİLERİ*

Abdurrahman KILIÇ**
Hamit SARUHAN***

ÖZET

Bu çalışmada amaç; Düzce Teknik Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik becerilerini uygulama düzeylerini belirlemektir. Bu öğrenciler sekizinci (son) dönemde öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmenlik becerilerini okullara uygulamaya gitmektedirler. Bu nedenle, yedinci dönemde öğrencilerin bu beceriler açısından ulaştıkları düzeyin belirlenmesi amaçlandı.

Araştırmada, survey yöntemi kullanıldı. Araştırma, Düzce Teknik Eğitim Fakültesi Elektrik, Yapı ve Mobilya-Dekorasyon Öğretmenliği Bölümleri son sınıf öğrencileri üzerinde yapıldı. Bu bölümlerde son sınıftaki bütün öğrenciler araştırmaya dahil edilmiş olduğundan ayrıca örnekleme gidilmemiştir.

Öğretmenlik uygulaması dersinde kullanılan öğretmenlik becerileri ölçeği esas alınarak öğrencilerle birlikte toplam 39 beceri belirlendi. Bunlar: konu alan hakimiyeti, planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim ve değerlendirme alt başlıklarından oluşmaktadır. Her alt başlıktan toplam beceri sayısı oranına uygun olarak alınan davranışlarla, öğrencilerin de katkılarıyla üç ayrı ölçek oluşturuldu. Her ölçekte 15 beceri yer aldı. Her bir öğrenci bu ölçeklerden birine uygun olarak istedikleri konudan bir ders sunumu hazırlayarak sınıf ortamında sundular. Verileri toplamak için öğretmenlik becerilerinden oluşturulan gözlem formları kullanıldı.

Öğrenci sunumları, araştırmacı tarafından gözlenerek gözlem formları dolduruldu. Toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edildi. Araştırmacılar tarafından yapılan gözlemlerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini uygulama düzeyleri ortaya konuldu.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen eğitimi, Öğretmenlik becerileri, Teknik eğitim

ABSTRACT

The aim of this study is to determine levels of practice for teaching skills of senior student teachers at educational departments (electricity, structural building, and furniture-decoration) in Düzce Technical Education Faculty, Düzce. These students practice teaching in the last semestere at technical and vocational schools. In this respect, it is aim to measure these skills level one semestere before their teaching practices.

Survey method was used in this study. Since all senior students involved in the survey there was no need for sampling. There are a total of thirty-nine skills such as subject matter, planing, instructional processes, classroom administration, communication, and evaluation by taking an account of teacher skills measurement in teaching practice course. Each of these was selected with sufficiently enough numbers. So, three different scale forms consist of fifteen skills were designed.

* Bu makale Marmara üniversitesi MTET2005 Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi

*** Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi

Each student was asked to practice one of these forms. Students prepared and presented any topic for a lesson using this form in class. Author of this study observed the presentation of each student and filled the scale form.

Data obtained from this observation were analyzed using statistic program called SPSS.

Keywords: Teacher training, Teacher skill, Technical education

GİRİŞ

Günümüzde eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede öğretmene önemli roller düşmektedir. Öğrenme-öğretme ortamında öğretmenin rolü sürekli değişmekte ve önemi de artmaktadır. Eğitim teknolojilerindeki ilerlemeler (Gökçe, 2003:68), bireylere çağımızın ihtiyaçlarına uygun nitelik kazandırmada öğretmenin önemini azaltmamış, rollerinde çok önemli değişiklikler yapmıştır (Sezgin, 2003:15). Öğretmen artık bilgi aktaran değil, öğrenmeyi kılavuzlayan, öğrenme yollarını öğreten konumundadır (Fakülte-okul işbirliği, 1998:1). Öğrenme öğretme süreçlerinin temel öğelerinden olan öğretmen, (Bircan, 2003, Kavcar, 2003) öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, eğitim ortamında istendik davranışları kazandıran (Sönmez, 2003:2) öğretimi yöneten ve hem öğretimin hem de öğrencinin değerlendirmesini yapan kişidir (Bircan, 2003:46).

Yeni yetişecek bireylere rehberlik edecek, geleceğin şekillenmesinde etkili olan öğretmenin bu işlevini yerine getirebilmesi için yeterli nitelikleri kazanmış olması gerekir. Öğretmen nitelikleri denildiğinde, etkili öğretmen niteliklerinden (Demirel, 1999: 193; Erden, 1998) bahsedildiği görülmektedir. Öğretmenin, konu ve alan bilgisi, öğretim uzmanı, koordine etme ve yönetme yeterliklerine sahip olması, eğitim programlarının uygulanmasında ve ulusal standartların belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Lavn, 1991; Akt: Gökçe 2003). Son yıllarda, öğretmen yeterlikleri, öğretimi örgütleme ve yönetme, konu uzmanlığı, koordinasyon, işbirliği, yönetim ve denetimi de içermesi gerektiği (Woods, ve diğerleri, 1997), böylece öğretmenin rolünün öğretim yöneticiliğine doğru farklılaşmaya başladığına yönelik görüşler dile getirilmektedir.

1994-98 yılları arasında yürütülen YÖK/Dünya Bankası tarafından yürütülen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde öğretmenlik yeterlilikleri belli başlıklar altında belirlenmiştir. Bunlar konu alanı ve alan eğitimi (konu alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi), öğrenme-öğretme süreci (planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim) değerlendirme ve diğer mesleki yeterliklerdir (YÖK, 1998: 15-17).

Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi (YÖK, 1998:15) gereklidir. Öğretmenlik becerilerinin kazandırılması yapılacak uygulamalara bağlı olarak gelişir. Öğrenci performansının oluşturulmasında öğretmenin sınıf içerisinde gerçekleştireceği etkinliklerin olumlu ve yapıcı olmasının payı oldukça büyüktür (Gökçe, 2003:69). Öğretmenin öncelikle sınıf ortamında gerçekleştirilmesi gereken etkinliklere yeterince rehberlik edebilmesi için bu konuda uygulamalı olarak eğitilmesi gerekir.

Türkiye’de öğretmen eğitiminde nicelik ve nitelik yönünden anlamlı gelişmeler sağlanmıştır (Sezgin, 2003:15). Ancak öğretmen yetiştirmede nitelik sorunu (Kavcar, 2003:81) hala önemini korumaktadır. Bu mesleğin yeterince standardize olmadığı ile de yakından ilişkilidir. Bunun değişik sebepleri olabilir. Ancak, öğretmenlik mesleğinin yeterince standardize olamamasının en önemli sebeplerinden biri 1860 yılından beri meslek dışından öğretmen istihdamının sağlanıyor olmasıdır (Akyüz, 2003:64). Kalkınma ve gelişme ile eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır (Demirtaş, 2003:95). Türkiye’nin çağı yakalayabilmesi, AB ile tam entegrasyonunun sağlanması için eğitim sisteminin, meslek standartlarına dayalı, mesleki yeterlilikleri kabul gören insan gücü yetiştirecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Bircan, 2003:46).

Öğretmen yetiştirmede, öğretmenlerin mesleğe girişte sahip olması gereken yeterliklerin belirlenmiş olması ve performansa dayalı değerlendirme testleriyle öğretmen adaylarının değerlendirilmesi önemlidir (Gökçe, 2003:79). Öğretmenlik becerilerini ölçmek için hazırlanacak gözlem formu; öğretmen adayına öğretmenlik uygulaması için vereceği derslere yönelik dönüt verme işlevine sahip olmalıdır (YÖK, 1998: 21).

1988 yılında YÖK tarafından eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile hazırlanan öğretmenlik meslek dersleri de aynen teknik eğitim fakültelerinde de uygulanmaya başlamıştır. Öğretmenlik alanlarının nitelikleri belirlenmemiştir (Ulusoy, 2003:105). Çoğu ülkede, mesleki eğitimle ilgili olarak meslek derslerinin (teorik) öğretmenleriyle, uygulamalı derslerin eğitimcileri birbirinden ayrılır. Türkiye’de, başlangıç öğretmen eğitimi, genellikle çok fazla teoriye dayalı olduğu, meslek okullarındaki öğretmenlik uygulamasıyla pek ilgisi olmadığı yönünde eleştirilmektedir (Nielsen, 2004: 51).

Çeşitli ülkelerde; ekip çalışmasına, iletişim becerilerine, eleştirel düşünmeye ve yeni iş piyasası ihtiyaçlarına paralel reform müfredatlarına ağırlık veren daha öğrenciye yönelik öğretim ve öğrenme yaklaşımları benimsenmeye başlanmıştır. Bununla birlikte genellikle sürekli öğretmen eğitimi sistemi, öğretmenleri yeni öğretim ve öğrenme yaklaşımları için ilgili konuda genel sisteme hazırlamayı başaramamıştır (Nielsen, 2004: 46).

Günümüzde halen öğretmen eğitimi, eğitim sistemleri içinde önemli bir problem oluşturmaktadır. Hizmet öncesi öğretmen eğitimi, mesleğin giriş davranışları açısından son derece önemlidir. Bu süreçte geleceğin öğretmenlerinin eğitildiği düşünülerek, esnek, öğrenmeyi öğrenmiş ve nasıl öğreteceğini de kazanmış öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, mesleki ve teknik eğitimde 7. dönemde bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerini uygulayabilme düzeyini belirlemektir. İlgili öğretmen adayları bu dönemden itibaren aldıkları her formasyon dersinde teorik bilgiler yanında uygulamalı (beceriler) etkinliklerin de içine gireceklerdir. Bu sürece girmeden öğretmen adaylarının durumlarının belirlenmesi ve ona göre uygulama dersleri organize edilmelidir.

Problem

Araştırmanın problemi cümlesi “Düzce Teknik Eğitim fakültesi son sınıfta (7.yarıyıl) olan öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerinin düzeyi nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu genel problem konu alanı, planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim kurma ve değerlendirme alt beceri alanlarındaki davranışları gösterme düzeylerine cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada survey yöntemi kullanılmıştır. Düzce teknik eğitim fakültesindeki son sınıf öğrencilerinin tamamı araştırmaya dahil edildiğinden ayrıca örnekleme gidilmemiştir. Veri toplama yolu olarak gözlem araçları kullanıldığından gözlem yapılacak kişilere ulaşım, veri toplama zorluğu gibi faktörlere araştırmanın başka fakültelerde yapılamamasında etkili olmuştur.

Ölçme Aracı

Öncelikle öğretmenlik becerileri ile ilgili kaynak taraması yapıldı. Milli eğitim bakanlığı/YÖK/dünya bankası işbirliği ile yürütülen proje sonunda belirlenen öğretmenlik becerileri değerlendirme ölçeğinden faydalanılarak öğrencilerin de öğretmenlik yeterliliklerine eklemek istedikleri eklenmiş ve pek çok yeterlilik ifade eden madde elde edilmiştir. Bu maddeler araştırmacılar tarafından düzenlenerek forma dönüştürülmüştür. Hazırlanan form, üç eğitim bilim uzmanına sunulmuş; incelenmesi, gerekli görülenlerin eklenmesi ve çıkarılması istenmiştir. Uzmanlardan ayrıca bu maddelerle ilgili alt bölümlere ilişkin de görüşleri istenmiştir. Alınan öneriler sonunda araştırmacılar tarafından form yeniden düzenlenmiştir.

Formda; konu alan hakimiyeti(4), planlama(4), öğretim süreci(12), sınıf yönetimi(7), iletişim(8) ve değerlendirme(4) olmak üzere toplam 39 madde belirlendi. Bu belirlenen maddelerden her bölümden alınan davranışlarla 15 maddelik üç alt ölçek oluşturuldu. Alt ölçek oluşturulmasının sebebi öğretmen adaylarının tamamının sunu yapması ve gözlenmesi için yeterli zaman ve imkan olmamasıdır. Öğrenciler bu alt ölçeğin oluşturulma sürecine katkıda bulundular ve kendi ölçeklerini oluşturmada ve seçmede etkili oldular. Öğrenciler daha sonra seçtikleri bu ölçeğe göre sunum yaptılar.

Verilerin Toplanması Ve Analizi

Bu araştırmada veriler yapılan gözlem yoluyla toplandı. Veri toplama aracının hazırlanmasında anlatıldığı şekilde oluşturulan ölçeklerden birine göre öğrenciler 10-15 dakikalık bir ders sunusu hazırladı. Her bir öğrenci bu sunusunu sınıfta diğer öğrencilerin içinden seçilen küçük bir gruba sundular. Sunu yapan öğrenciyi araştırmacı gözledi ve gözlem formunu doldurdu.

Doldurulan gözlem formlarındaki veriler SPSS programına yüklenerek analiz edildi. Öğretmen adaylarının öğretmenlik davranışlarını gösterme becerileri ortaya konuldu. Verilerin analizinde yüzde ve frekans kullanıldı. Altı bölüm halinde bilgiler tablolaştırılarak sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu çalışmada gözlem formlarıyla toplanan verilerden elde edilen bulgular altı alt bölümde incelendi. Konu alan bilgisi, planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim ve değerlendirme alt başlıkları altında veriler analiz edilip tablolaştırılarak elde edilen bulgular açıklanmıştır.

Tablo 1.1. Öğretmen Adaylarının Konu Alanıyla İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Gerekli ve yeterli kaynağa ulaşma	59	37	63			10	17	3	5	9	15
2	Konuda geçen temel ilke ve kavramları kullanma	32	2	6	5	16	7	22	4	13	14	43
3	Konuyu yaşama İlişkilendirme	49	6	13	7	14	7	14	8	16	21	43
4	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlama	22			7	32	12	54	3	14		

Yeterli ve gerekli kaynağa ulaşma davranışı gözlenen öğretmen adaylarının %63'ü gösterememişler. En başarılı oldukları konuda geçen temel ilke ve kavramları kullanma ile konuyu yaşama ilişkilendirme davranışlarıdır. Öğretmen adaylarının bu yıla kadar aldıkları derslerin bir sonucu olarak bu bölümdeki davranışları gösterme düzeyleri yorumlanabilir. Özellikle kaynağa ulaşmada bir problem olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin eğitim süreci boyunca aldıkları derslerde öğretmenlerinin sınırlı kaynak ya da bir kitabı, ders notunu sürekli kullanıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 1.2. Öğretmen Adaylarının Planlamayla İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
5	Dersi hedef davranışlara uygun olarak yürütme	27			7	26	3	11	4	15	13	48
6	Dersi planlı, açık, anlaşılır ve düzenli şekilde sunma	32			5	16	7	22	10	31	10	31
7	Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade etme	22							1	5	21	95
8	Öğrenme ortamını amaca uygun olarak düzenleme	32							1	3	31	97

Öğretmen adaylarının en iyi düzeyde gösterdikleri davranışlar amaç ve hedef-davranışları açık bir biçimde ifade etme ile öğrenme ortamını amaca uygun olarak düzenleme davranışlarıdır. Öğretmen adaylarının planlamayla ilgili

davranışların hemen hepsini belli düzeyde göstermişlerdir. Dersi hedef-davranışlara uygun olarak yürütme davranışını en düşük düzeyde gösterenler grubun %26'sını oluşturmaktadır. Dersi planlı, açık, anlaşılır ve düzenli şekilde sunma davranışını % 31 iyi, %31 çok iyi düzeyde göstermişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğretimi planlama ve değerlendirme dersi ile özel öğretim yöntemleri derslerini almış olmaları, bu bölümdeki davranışlarını belli düzeyde gösterilmesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 1.3. Öğretmen Adaylarının Öğretim Süreciyle İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanma	32	8	25	13	41	11	34				
10	Zamanı verimli kullanma	27	11	41	9	33	3	12	2	7	2	7
11	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleme	22	20	90	1	5					1	5
12	Araç-gereç ve materyali kullanma	22	1	5	8	36	8	36	5	23		
13	Özetleme yapma	59	31	53	2	3	6	10	6	10	14	24
14	Uygun dönütler verme	32	24	75	3	10	2	6	1	3	2	6
15	Konuya uygun örnekler verme	32	9	28	1	3	4	13	2	6	16	50
16	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli cevaplar verme	27	17	63	4	15			1	4	5	18
17	Etkinlikleri yönetme	22	14	64	4	18	2	8	1	5	1	5
18	Dersin kalıcılığını sağlama	27	16	59	3	11	7	26			1	4
19	Düzeye uygun sorular sorma	22	12	54	2	9	1	5	2	9	5	23
20	Konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirme	22	10	45	1	5	2	9	1	5	8	36

Öğretim süreciyle ilgili davranışların yarısından fazlası (7 tanesi) öğretmen adaylarının %50 si ve üzeri tarafından hiç gösterilememiştir. Öğrencilerin; %90'ı etkin katılımı için etkinlikler düzenleme, %53'ü özetleme yapma, %75'i uygun dönütler verme, %63'ü öğrenci sorularına uygun ve yeterli cevaplar verme, %64'ü etkinlikleri yönetme, %59'u dersin kalıcılığını sağlama, %54'ü düzeye uygun sorular sorma davranışlarını hiç gösterememişlerdir. Konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirme %45, zamanı verimli kullanma ise %41 düzeyinde görülmüştür. %50'si konuya uygun örnek vermede çok iyi düzeyde başarılı olmuşlardır.

Görüldüğü gibi öğrencilerin öğretim süreciyle ilgili öğretmen davranışlarını gösterme düzeyleri yetersizdir. Oysa öğretmenin bu davranışları kazanamamış olması öğrencilerin de başarı düzeylerine etkisi kaçınılmaz olacaktır. Üst

Teknik Eğitim Fakültesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Becerileri

düzeyde düzenlemeler ve tekrarları içeren etkinliklerin derslerle öğrenciyi öğrenmeye yönlendirmede etkisi oldukça büyüktür (Güven, 2004). Başarılı uygulama, becerilerin geliştirilmesi, istenen düzeye getirilmesi, daha etkili ve otomatik hale getirme gibi pekiştirme, kalıcılığı sağlama gibi işlemleri içerir (Güven, 2004).

Bu dönemde ve sonraki dönemde alınacak eğitim derslerinin içeriğini daha çok ilgilendiren bu bölümdeki davranışlar gerçekten de öğrenciler tarafından başarılı bir şekilde gösterilememiştir.

Tablo 1.4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimiyle İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	F	%
21	Derse uygun bir geçiş yapma	32							2	6	30	94
22	Dikkat çekme ve güdüleme	27	9	33	6	22	7	26	1	4	4	15
23	Demokratik bir ortam oluşturma	22	11	50	4	18	4	18	3	14		
24	Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlama	32	11	34	5	16	8	25	2	6	6	19
25	Övgü ve cesaretlendirmeyi kullanma	22	19	86							3	14
26	Dersi uygun şekilde sonlandırma	27	17	63	5	18	1	4	3	11	1	4
27	Öğrenci etkinliklerine rehberlik etme	22	13	59	3	13	4	18	1	5	1	5

Sınıf yönetimiyle ilgili 7 davranış bulunmaktadır. Davranışların biri hariç diğer hepsinde gösterilememe problemi olduğu görülmektedir. Bunların 4 tanesini öğrencilerin yarısından çoğunu hiç gösterememişlerdir. Öğretmen adaylarının; %50'si demokratik bir ortam oluşturma, %86'sı övgü ve cesaretlendirmeyi kullanma, %63'ü dersi uygun şekilde sonlandırma, %59'u öğrenci etkinliklerine rehberlik etme davranışlarını hiç göstermemişlerdir. Derse uygun geçiş yapma davranışı hemen her öğretmen adayı tarafından çok iyi düzeyde gösterilmiştir.

Görüldüğü gibi bir kısım davranışlar yeterli düzeyde görülmemiştir. Öğretmenlik becerisi açısından bu davranışlar da son derece önemlidir. İyi motive edilmiş bir grupla yapılan eğitimin etkileşim ve başarı düzeyi yüksek olacaktır (Bozan 2004:46). Başarılı öğretmen öğrencilerinden ne beklediğini dile getirmede açık ve tutarlı olmalıdır [Güven, 2004]. Öğretmen adaylarının bu konuda uygulama yapmaya ihtiyaç duydukları açıktır.

Tablo 1.5. Öğretmen Adaylarının İletişim Kurmayla İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
28	Öğrencilerle etkili iletişim kurma	22	8	36	5	23	3	14	4	18	2	9
29	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme	27	8	30	3	11	8	30	6	22	2	7
30	Konuya uygun düşündürücü sorular sorma	22	13	59			1	5	3	14	5	22
31	Ses tonunu etkili biçimde kullanma	32	3	9	2	6	15	47	11	35	1	3
32	Öğrencileri ilgi ile dinleme	32	13	41	3	9	3	9	5	16	8	25
33	Sözel dili etkili biçimde kullanma	27			3	11	11	41	10	37	3	11
34	Göz teması kurma	54	4	7	8	15	16	30	15	28	11	20
35	Beden dilini etkili biçimde kullanma	27			9	33	10	37	5	19	3	11

İletişim becerileriyle ilgili 8 tane davranış bulunmaktadır. Bunlardan 6 tanesi öğrencilerin bir kısmı tarafından hiç gösterilememiştir. Bunların içinde %59'la konuya uygun düşündürücü sorular sorma davranışı hiç gösterilememiştir. Öğrencileri ilgili ile dinleme %4, öğrencilerle etkili iletişim kurma %36, anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme davranışı ise %30 düzeyinde hiç gösterilememiştir. Sözel dili kullanma ve beden dilini kullanma ise hemen her öğrencide gözlenmiş ancak düşük düzeyde bir gösterme olduğu görülmektedir.

Bu bölümdeki davranışlar öğrenmenin kalıcılığını ve düzeyini artırır. Örneğin iletişim kurma becerisi sözel ve bedensel olarak desteklenmelidir. Vücut dili anlatımı tamamlayıcı bir unsur olarak kullanılır. Anlatıma drama havası verir ve göze hitabı güçlendirici bir etki yapar (Bozan, 2004). Öğrenme-öğretme ortamının sağlıklı bir şekilde oluşması iletişim becerileriyle doğrudan ilgilidir. Öğretmen adaylarının bu eksikliği yukarıdaki verilerden anlaşılmaktadır.

Tablo 1.6. Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Yapmayla İlgili Becerilerini Gösterme Düzeyleri

Sıra no	Davranışlar	N	0		1		2		3		4	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
36	Hedef davranışlara uygun, değerlendirme yapma	27	22	81	1	4	1	4			3	11
37	Uygun değerlendirme materyali uygulama	54	51	94	1	2	1	2			1	2
38	Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede değerlendirme	49	44	90			2	4			3	6
39	Ara değerlendirme yapma	32	28	88	2	6	1	3			1	3

Değerlendirme düzeyinde 4 davranış gözlenmek istenmiştir. Bunların hemen hepsi öğretmen adaylarının büyük bir bölümü tarafından gösterilememiştir. Hedef-davranışlara uygun değerlendirme yapma %81, uygun değerlendirme materyali uygulama %94, öğrencilerin ürünlerini kısa sürede değerlendirme %90, ara değerlendirme yapma %88 oranında hiç gözlenmemiştir.

Her eğitim sürecinin sonunda ölçme ve değerlendirme işlemlerini yapılması gerekir (Tekişik, 2004). Öğretmenin bu konuda gereken yeterliklere sahip olması ve bunu uygulayarak göstermesi gereklidir. Öğretmen adayları değerlendirme konusunda eğitim almalarına rağmen davranışları gösterememeleri yeterli uygulama yapmamış olmalarına bağlanabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmenlik mesleği değişen, gelişen ve yeni ortaya çıkan roller gereği çok daha fazla önem kazanmaktadır. Bu bağlamda öğretmen eğitiminde de önem bir o kadar ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmada 7. döneme gelmiş öğretmen adaylarının öğretmenlik becerilerinin gözlenmesi sonucu birçok öğretmenlik davranışının yeterince gelişmediği görülmektedir.

Altı alt bölümde incelenen davranışların gösterilme düzeyleri incelendiğinde özellikle sınıf-ıçi uygulamayı gerektiren davranışların gösterilemediği görülmektedir. Konu alanı bilgisi açısından bu araştırma kapsamında gözlenmesi mümkün olan davranışlardan yeterli kaynağa ulaşma davranışı oldukça yüksek bir oranla, gösterilemediği görülmektedir.

Planlama alt bölümünde ise bulunan 4 davranışın da öğrenciler tarafından yerine getirildiği görülmektedir. 4. dönemde alınan öğretimi planlama ve değerlendirme dersinden dolayı böyle bir durumun ortaya çıktığı düşünülebilir.

Öğretim süreciyle ilgili olan 12 davranışın ise gösterilme düzeylerinin çok düşük olduğu, hemen her davranışı öğretmen adaylarının bir bölümünün hiç gösteremediği görülmüştür. Bu durum, öğretmen adaylarının henüz sınıf ıçi davranışları kazanamadıklarını göstermektedir.

Sınıf yönetimiyle ilgili 7 davranış bulunmaktadır. Davranışların 6 tanesi öğretmen adaylarının bir kısmı tarafından hiç gösterilememiştir. Sınıf yönetimi ile ilgili davranışlarda sınıf ıçi uygulamaları gerektirdiğinden öğretmen adaylarının bunları gösterme becerileri yeterince gelişmemiştir.

İletişim becerileriyle ilgili 8 tane davranış bulunmaktadır. Bunlardan 6 tanesi öğrencilerin bir kısmı tarafından hiç gösterilememiştir. Sözel dili ve beden dilini kullanma davranışları gösterilmiş ancak düzeyleri düşüktür. Bu bölümdeki davranışlarda sınıf ıçi uygulamalarla geliştirilmesi gerektiğinden öğretmen adayları bunları henüz yeterli düzeyde gösterememişlerdir.

Değerlendirme bölümünde bulunan davranışların gösterilme düzeyi son derece düşüktür. Öğrencilerin %80-90 lık kısmı bu davranışları hiç gösterememişlerdir. Bu davranışlar da sınıf-ıçi uygulamayı gerekli kılmaktadır.

Öğretmen adayları 7. dönemden sonra aldıkları öğretmenlik meslek dersleriyle ilgili hem teorik hem de uygulamalı dersler almaktadır. Özel öğretim yöntemleri-I ve II, okul deneyimi-II, öğretmenlik uygulaması gibi dersleri henüz almamışlardır. Görüldüğü gibi öğrencilerin gösteremedikleri davranışlar sınıf ıçi

uygulamayı gerektirenlerdir. Öğretmen yetiştiren fakültelerde uygulaması olan derslerin yeterince sınıf içi uygulamaları yapılmalıdır. Öğretmen adaylarına bu derslerde belli bir süre içinde belli davranışlara yönelik uygulamalar yaptırılmalıdır.

Okul deneyimi-II dersinde çok iyi bir gözlem yapmaları ve küçük uygulamalar yapmaları sağlanmalıdır. Bu anlamda bu dersin içeriği gözlemden-uygulamaya doğru biraz daha fazla kaydırılmalıdır.

Öğretmenlik uygulamaları derslerinde bu araştırmada kullanılan davranışlara yönelik olarak öğretmen adayları gözlenip değerlendirilmektedir. Ancak öğrencilerin uygulamadan önce bu davranışlara yönelik olarak eğitilmesi gereklidir. Özel öğretim yöntemleri-I ve II derslerinde bu davranışlara yönelik ders sunumları gerçekleştirilmelidir. Bazı sınıflarda öğrenci merkezli öğretim adı altında öğrencilere ilgili dersin konuları anlatıldığı bilinmektedir. Hiçbir sınıf içi eğitimi olmayan öğrencilerin bu şekilde sunular yerine belli davranışları göstermeye yönelik sunular yapmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Akyüz, Y. (2003). “Eğitim Tarihimize Günümüze Kadar Öğretmen Yetiştirilmesi Ve Sağlanması İlkeleri, Uygulamaları”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, 48-66.

Bircan, İ. (2003). “Eğitimde Yeni Yönelimler Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları”. Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 44-47.

Bozan, M. (2004). Yönetici ve Denetici Yetiştirmede Hizmet İçi Eğitimin Yeri: Bir Örnek Olay Çalışması. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 314(29), 39-48.

Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayınları.

Demirtaş, A. (2003). “Gelişmiş Ülkelerde Alan Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı. Mayıs Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 90-97.

Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Güven, İ. (2004). Etkili Bir Öğretim İçin Öğretmenden Beklenenler. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 164(32), 127-141.

Gökçe, E. (2003). “Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 68-80.

Kavcar C. (2003). “Alan Öğretmeni Yetiştirme”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 81-89.

Teknik Eğitim Fakültesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Becerileri

- Lavn, M. (1991). *Social Construction Of Quality In Teaching. Teacher Supply And Teacher Quality: Issues For The 1990 S.* Clevedon: Multilingual Matters.
- MEB. (1999). Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, On Altıncı Milli Eğitim Şurası, Raporlar, Görüşmeler, Kararlar, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Nielsen, S. (2004). “Ortak Ülkelerde Mesleki Eğitimde Ve Öğretimde Öğretmenler ve Eğiticiler Genel Açıklama”. Mesleki Ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslar Arası Konferansı, Ankara 45-49.
- Sezgin, S.İ (2003). “Açış Konuşması”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 15-16.
- Sönmez, V. (2003). Eğitimin Tarihsel Temelleri. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (Ed. Sönmez, V.) Ankara: Anı yayıncılık.
- Ulusoy, A. (2003). “Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Öğretim İçin Öğretmen Yetiştirme Uygulamaları, Sorunlar Ve Öneriler”. Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas 98-108.
- Tekışık, H. (2004) Öğretmenin Eğitime Öğretme Yeterlikleri ve Görevleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 312 (29) 1-24.
- Woods Ve Diğerleri. (1997). *Restructuring Schools, Reconstructing Teachers.* Buckingham: Open University Press.
- YÖK (1988). “Fakülte-Okul İşbirliği”, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Bilkent, Ankara, 1998.